

Wojskowa
Akademia
Techniczna

CENTRUM WIEDZY O DOSTĘPNOŚCI DO TRANSPORTU
I MOBILNOŚCI OSÓB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH

KONFERENCJA POD HONOROWYM PATRONATEM:

II KONFERENCJA

Rector – Commander WAT
gen. bryg. prof. dr. hab. inż. Przemysław WACHULAKA

Mobilność osób o szczególnych potrzebach

Ministerstwo
Obrony Narodowej

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

WSPÓŁORGANIZATORZY KONFERENCJI

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

21-22 października 2025 r.
WARSZAWA

Wojskowa
Akademia
Techniczna

CENTRUM WIEDZY O DOSTĘPNOŚCI DO TRANSPORTU
I MOBILNOŚCI OSÓB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH

65^{lat}

Starzejące się społeczeństwo a mobilność: jak przygotować Polskę na przyszłość demograficzną?

Mateusz Szast

Instytut Socjologii, Kognitywistyki i Filozofii Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

II KONFERENCJA

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

Warszawa, 21-22 października, 2025 r.

Plan prelekcji

- Charakterystyka aktualnej sytuacji demograficznej Polski
- Mobilność Polaków i cudzoziemców – główne uwarunkowania i tendencje
- Prognozy demograficzne – przygotowanie na przyszłe konsekwencje zmian ludnościowych

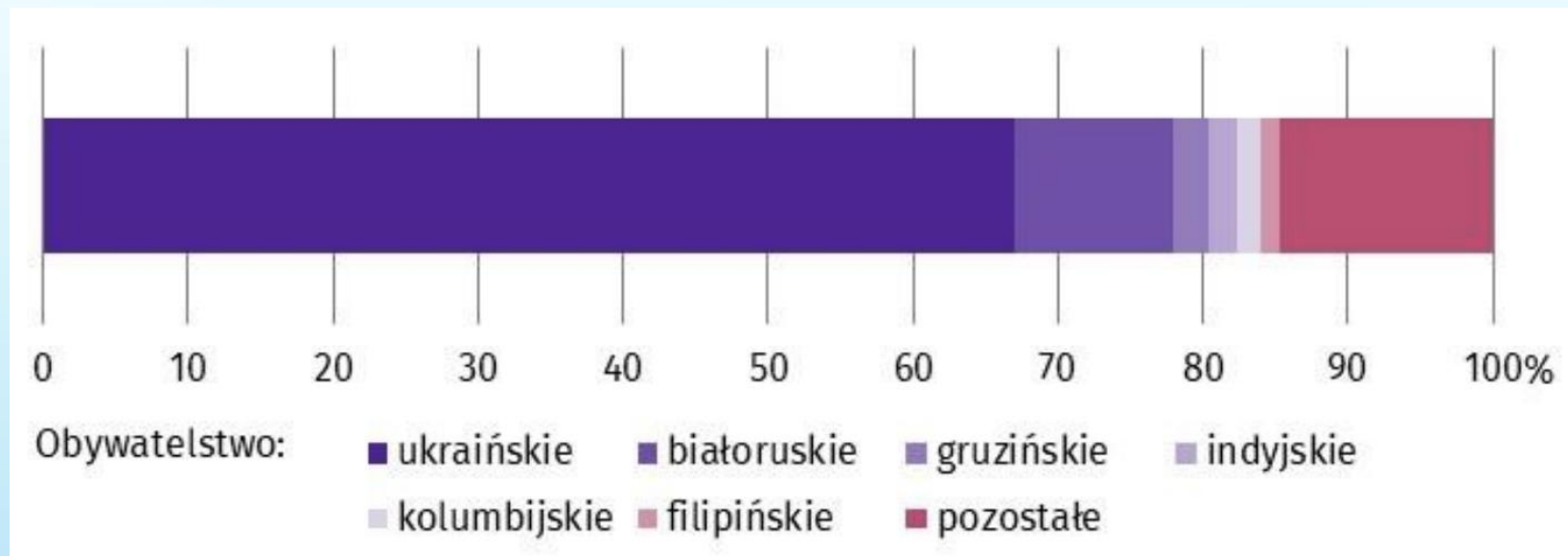
Charakterystyka aktualnej sytuacji demograficznej Polski

- Wzrost odsetka osób w wieku 60+ w Polsce i UE
- Spadek liczby urodzeń i ujemny przyrost naturalny
- Wydłużająca się długość życia i jego konsekwencje
- Polska, podobnie jak wiele krajów rozwiniętych, znajduje się na początku głębokiej transformacji społeczno-demograficznej, która wymaga kompleksowych działań systemowych

Cudzoziemcy w Polsce

- Według „Strategii migracyjnej Polski na lata 2025–2030” w Polsce przebywa około **2,5 mln** cudzoziemców na pobyt długookresowy (powyżej 12 miesięcy)
- Szacunki *Warsaw Enterprise Institute* z 2023 roku wskazują na **3,5–4 mln** obcokrajowców, uwzględniając również osoby przebywające nieoficjalnie
- Na koniec lipca 2024 roku w Polsce pracowało ponad **1 mln** cudzoziemców (6,8% ogółu pracujących), a według ZUS na koniec grudnia 2024 roku do ubezpieczeń społecznych zgłoszonych było ponad **1,19 mln** cudzoziemców (7,3% ubezpieczonych)
- Najliczniejszą grupę stanowią obywatele **Ukrainy**, następnie **Białorusi i Gruzji**

Struktura cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce według obywatelstwa w marcu 2025 r

GUS, *Cudzoziemcy wykonujący pracę w Polsce w marcu 09.09.2025 r.*
2025 r., 2025

II KONFERENCJA

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

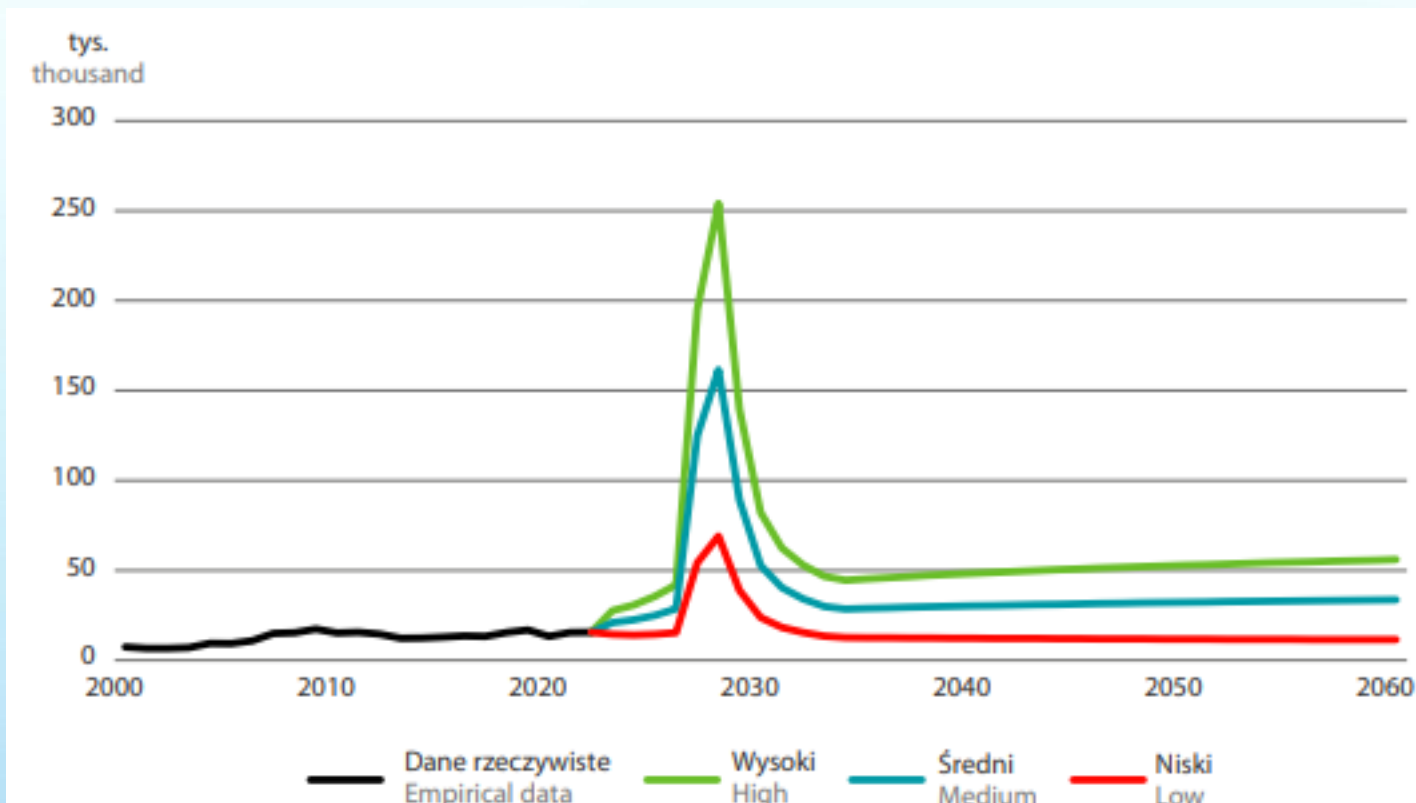
Warszawa, 21-22 października, 2025 r.

Migracje zagraniczne ludności

- W 2024 roku Polska po raz dziewiąty z rzędu odnotowała dodatnie saldo migracji zagranicznych na pobyt stały - 9,3 tys.
- Transformacja z kraju z emigracyjnego w kierunku państwa imigracyjnego
- Imigranci stanowili głównie osoby posiadające polskie obywatelstwo (56%), dominowali obywatele **Ukrainy, Wielkiej Brytanii, Niemiec i Białorusi**. Jednocześnie obserwuje się utrzymującą się skalę emigracji czasowej, głównie w celach zarobkowych i edukacyjnych

Imigracje ludności na pobyt stały (w tys.) w latach 2000–2060

Migracje ludności na pobyt stały (w tys.) w wybranych latach

		2000*	2010*	2022*	2028	2030	2040	2050	2060
Wysoki High	Imigracja Immigration	7,3	15,2	15,6	254,1	82,1	48,3	52,8	56,0
	Emigracja Emigration	27	17,4	13,6	9,9	9,6	8,9	8,5	8,1
	Saldo Net migration	-19,7	-2,2	+2,0	+244,2	+72,5	+39,4	+44,3	+47,9
Średni Medium	Imigracja Immigration	7,3	15,2	15,6	161,6	52,7	30,2	32,2	33,7
	Emigracja Emigration	27	17,4	13,6	12,0	11,7	10,9	10,5	10,1
	Saldo Net migration	-19,7	-2,2	+2,0	+149,7	+41,1	+19,4	+21,8	+23,6
Niski Low	Imigracja Immigration	7,3	15,2	15,6	69,1	23,7	12,2	11,8	11,4
	Emigracja Emigration	27	17,4	13,6	23,3	24,5	28,3	30,5	32,0
	Saldo Net migration	-19,7	-2,2	+2,0	45,8	-0,8	-16,1	-18,7	-20,6

* Dane rzeczywiste GUS

* Empirical data Statistics Poland

II KONFERENCJA

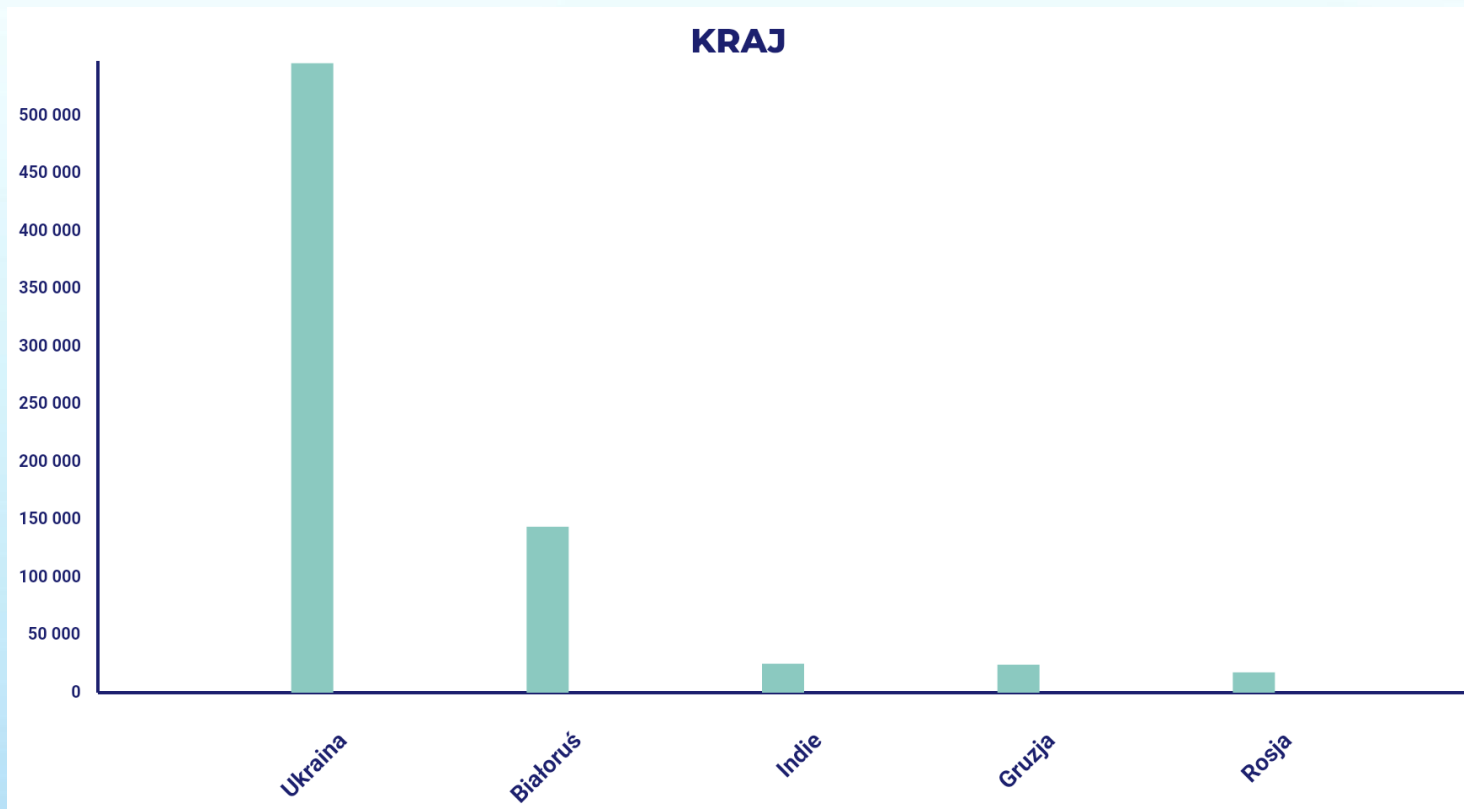

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

GUS, Prognoza ludności na lata 2023–2060, 2023.

Kraj pochodzenia migrantów

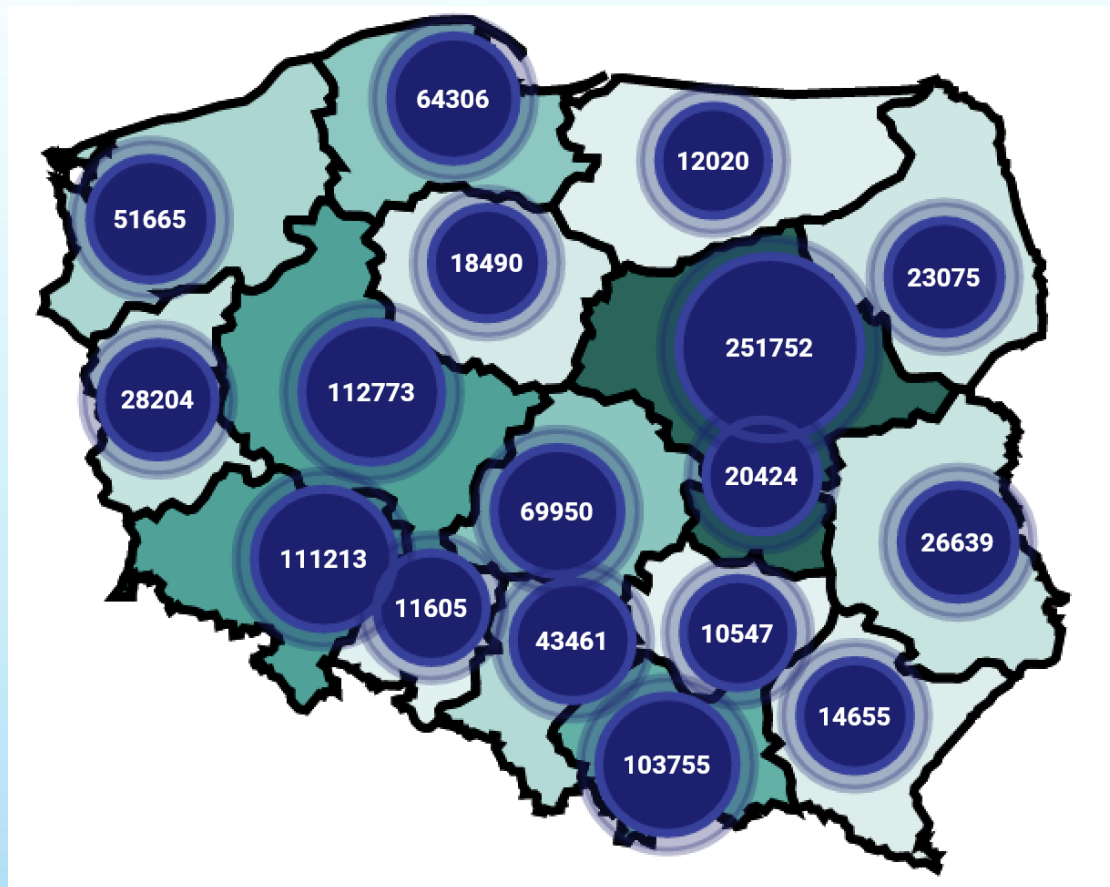
II KONFERENCJA

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

Migracje.gov.pl, Mapy i dane statystyczne. Imigranci i służby migracyjne Polski

Liczba cudzoziemców w poszczególnych województwach

II KONFERENCJA

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

Migracje.gov.pl, Mapy i dane statystyczne. Imigranci i służby migracyjne Polski

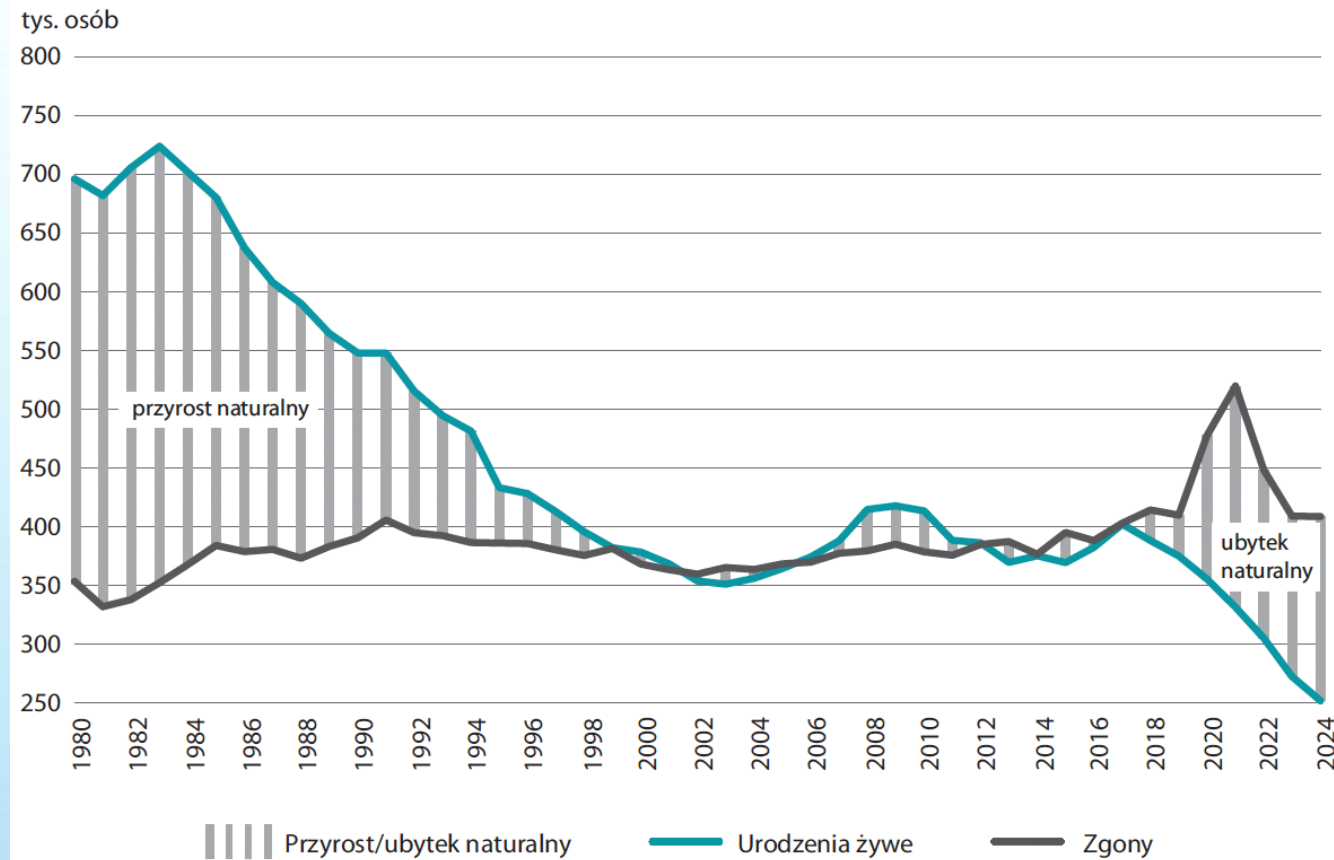
Ludność, ruch naturalny i migracje w latach 2023 i 2024

Lata	Ludność (31.12)	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Małżeń- stwa	Roz- wody	Saldo migracji zagrani- cznych
			ogółem	w tym zgony niemowląt				
w tysiącach								
2023	37637	272,5	409,0	1,1	−136,6	145,9	56,9	6,8
2024	37489	251,8	408,5	0,9	−156,7	135,4	57,5	9,3
Współczynniki na 1000 ludności								
2023	−0,3 ^c	7,2	10,9	3,9 ^d	−3,6	3,9	1,5	0,2
2024	−0,4 ^c	6,7	10,9	3,6 ^d	−4,2	3,6	1,5	0,2

GUS, Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2024 roku, 2025

Ruch naturalny w latach 1980–2024

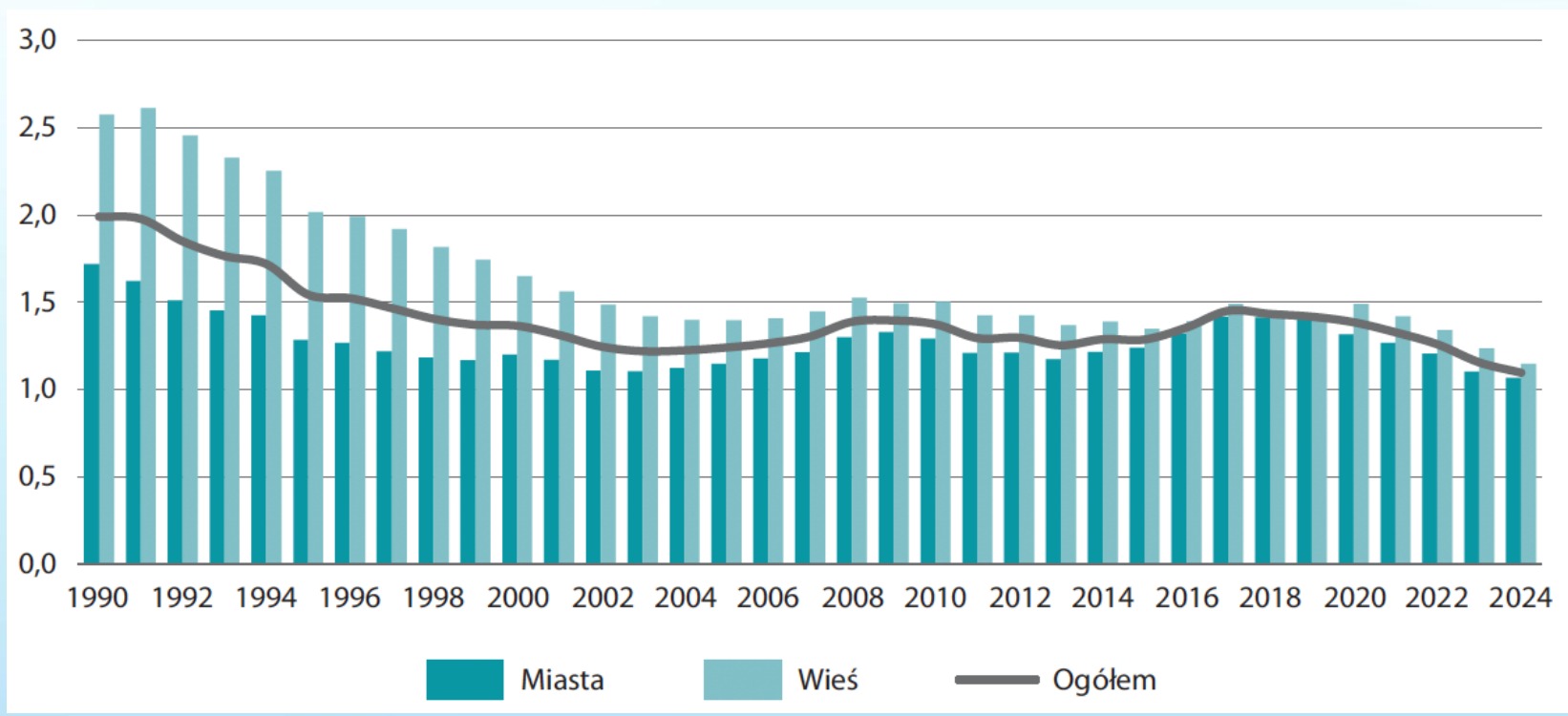

II KONFERENCJA

GUS, Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2024 roku, 2025

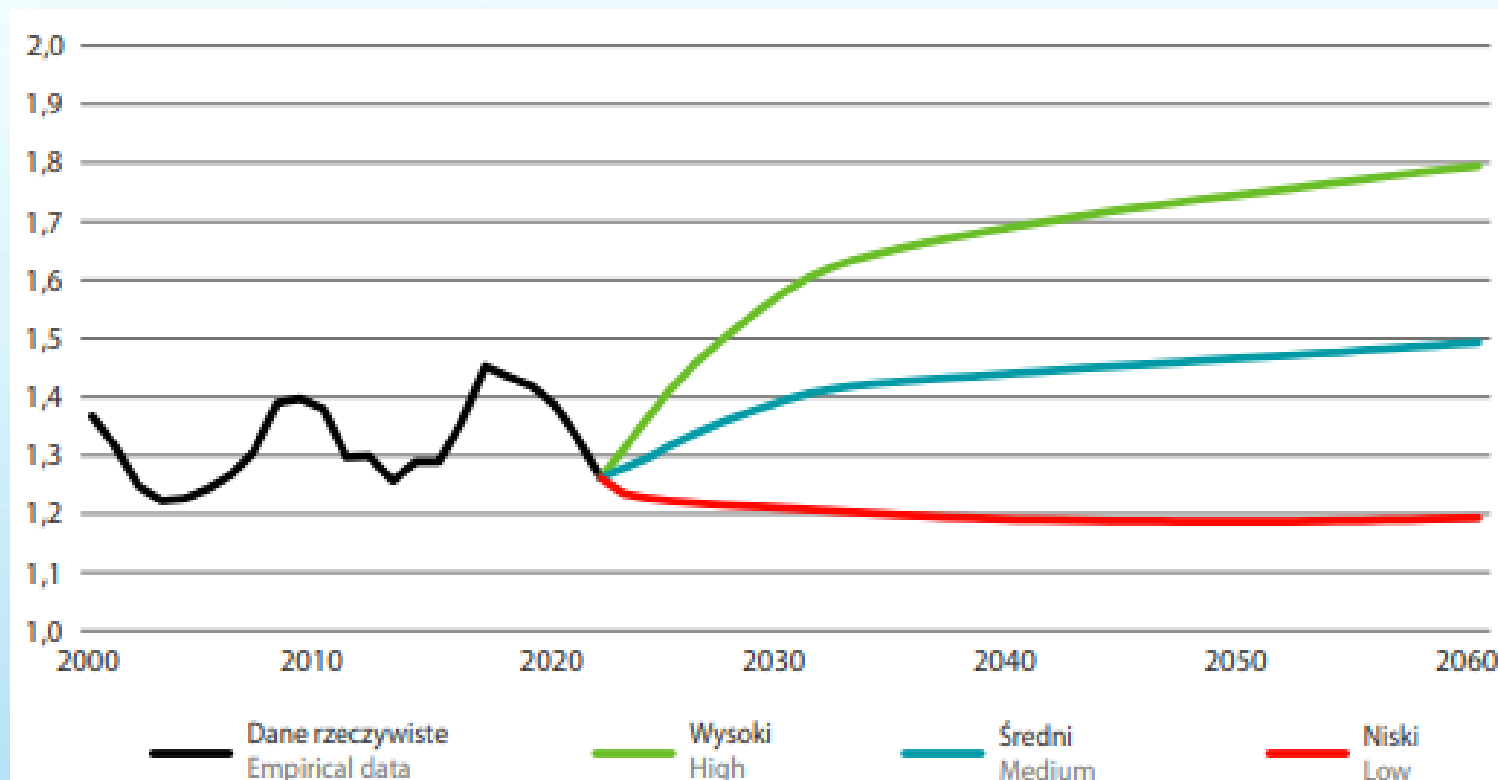
Współczynniki dzietności w latach 1990–2024

GUS, Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2024 roku, 2025

Współczynnik dzietności w latach 2000–2060

II KONFERENCJA

GUS, Prognoza ludności na lata 2023–2060, 2023.

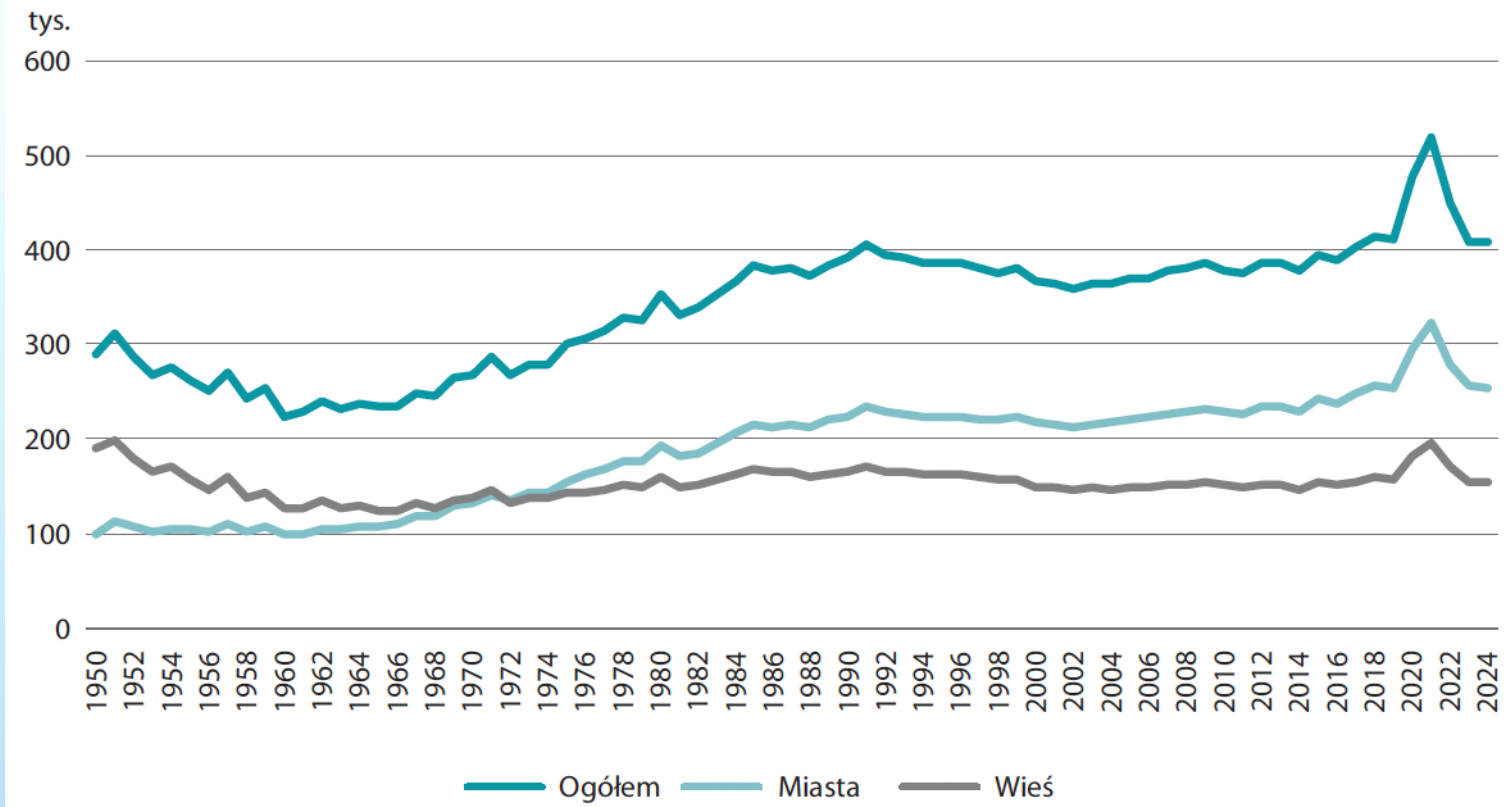

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

Warszawa, 21-22 października, 2025 r.

Zgony w latach 1950–2024

GUS, Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2024 roku, 2025

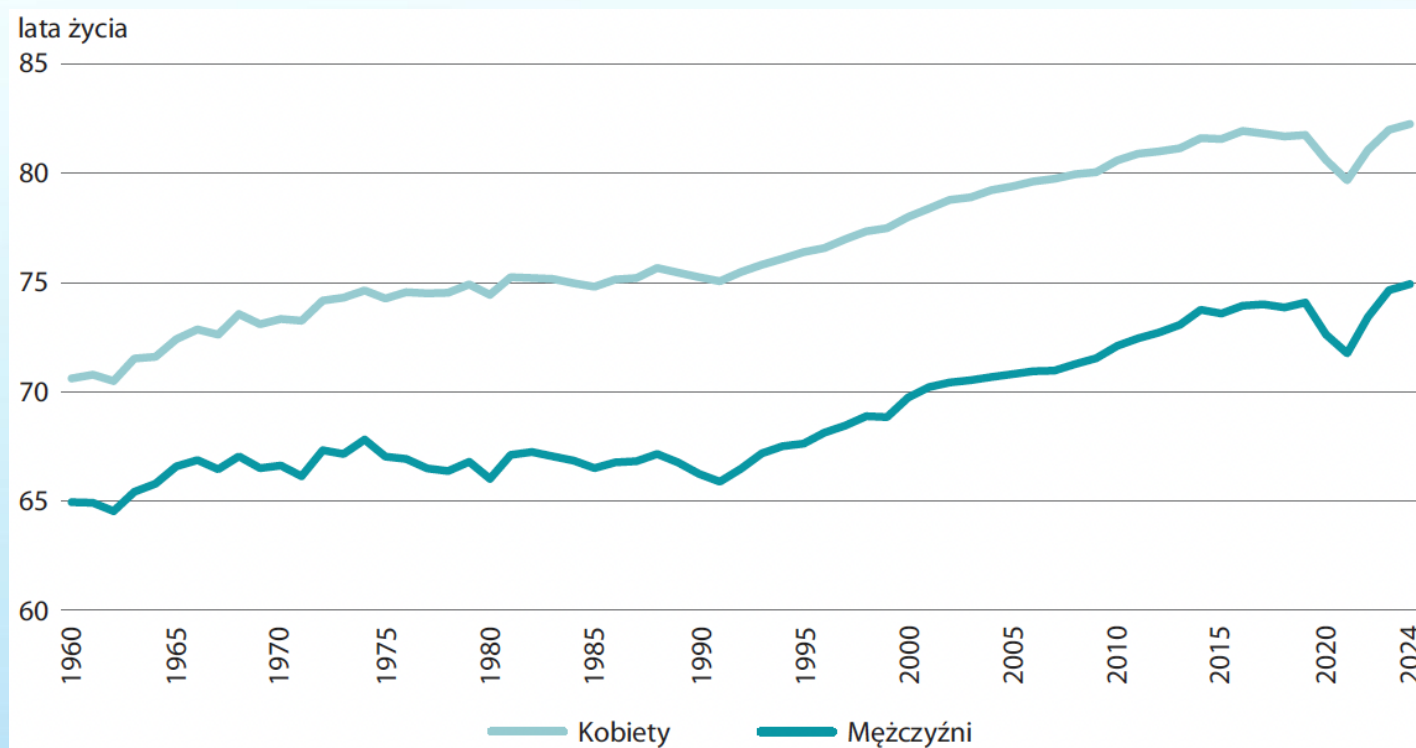
II KONFERENCJA

Warszawa, 21-22 października, 2025 r.

Trwanie życia w latach 1950–2024

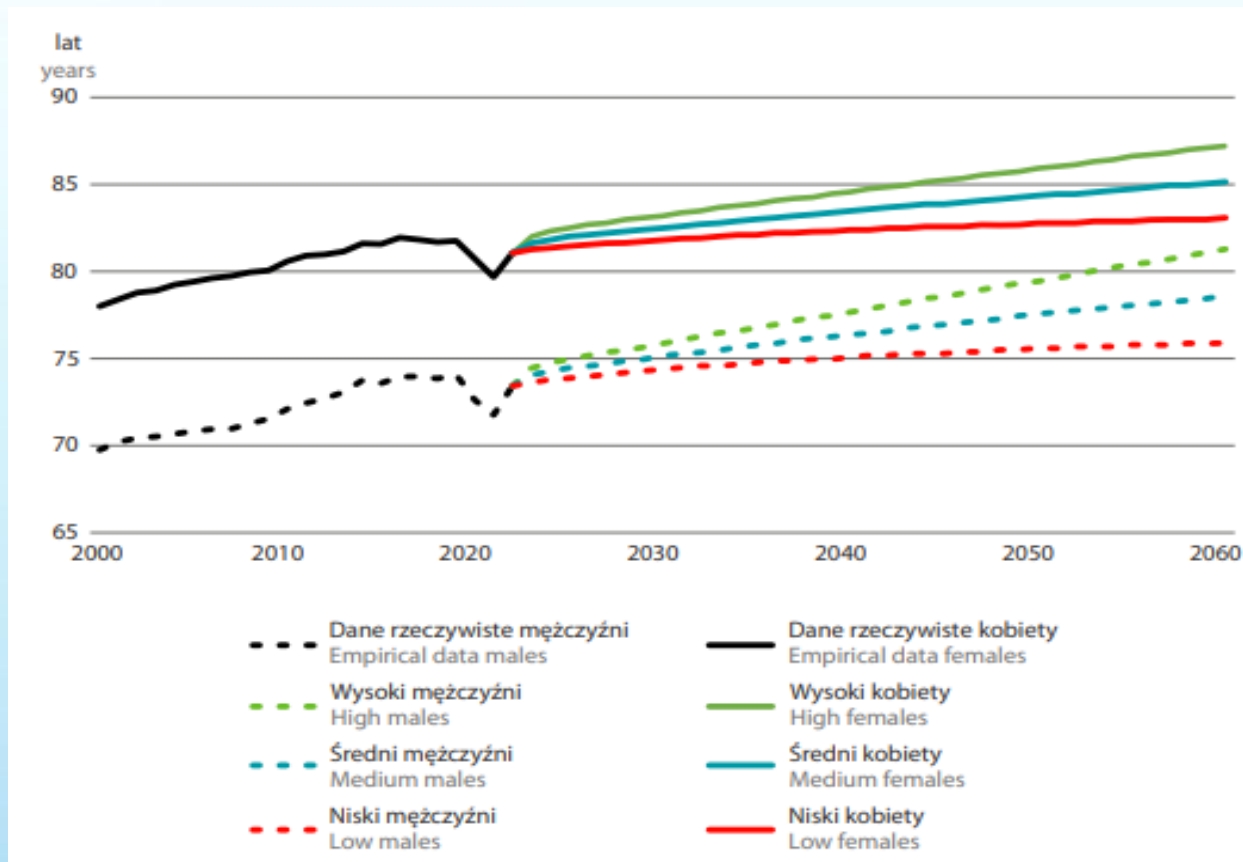

GUS, Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2024 roku, 2025

Oczekiwane trwanie życia w latach 2000–2060

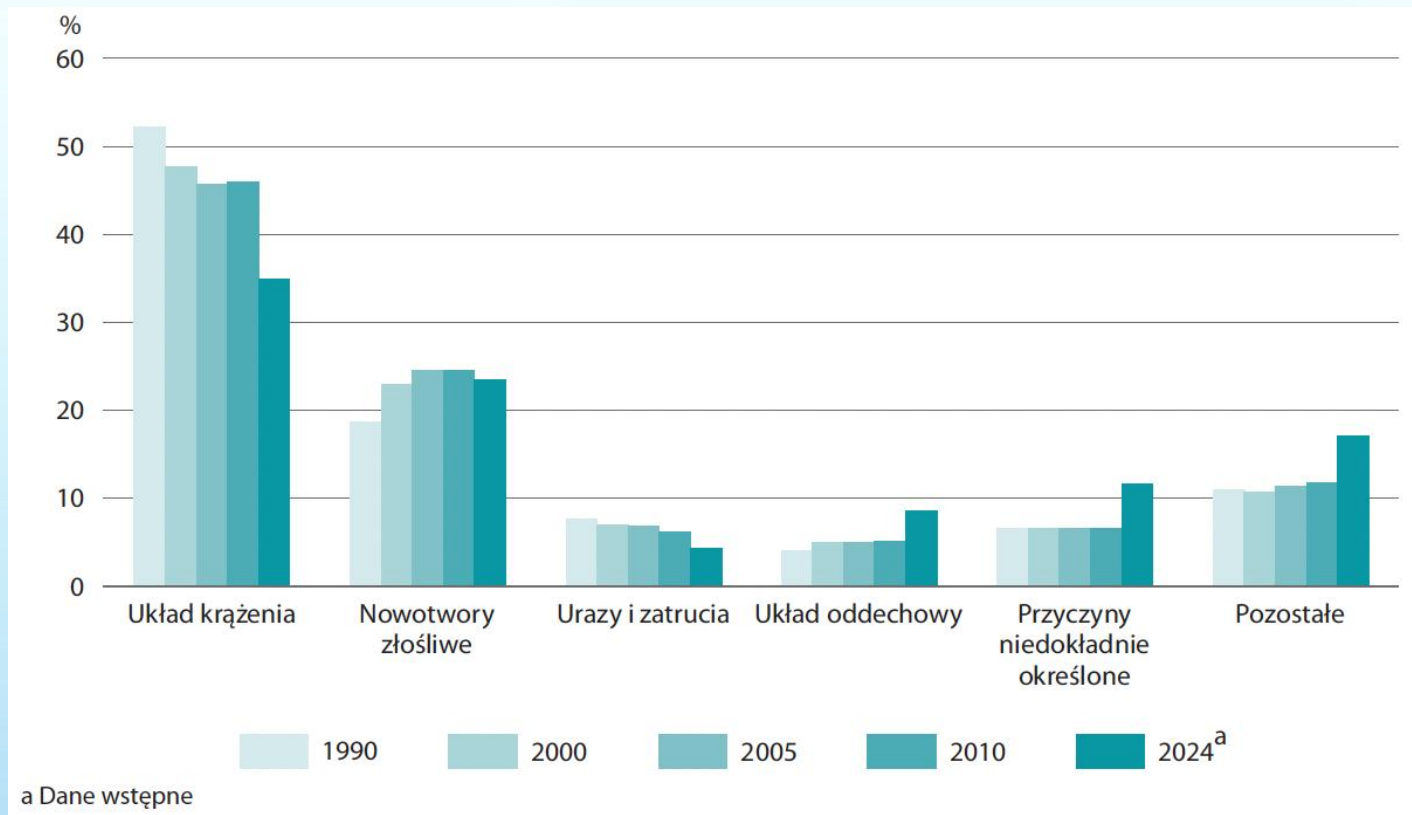
II KONFERENCJA

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

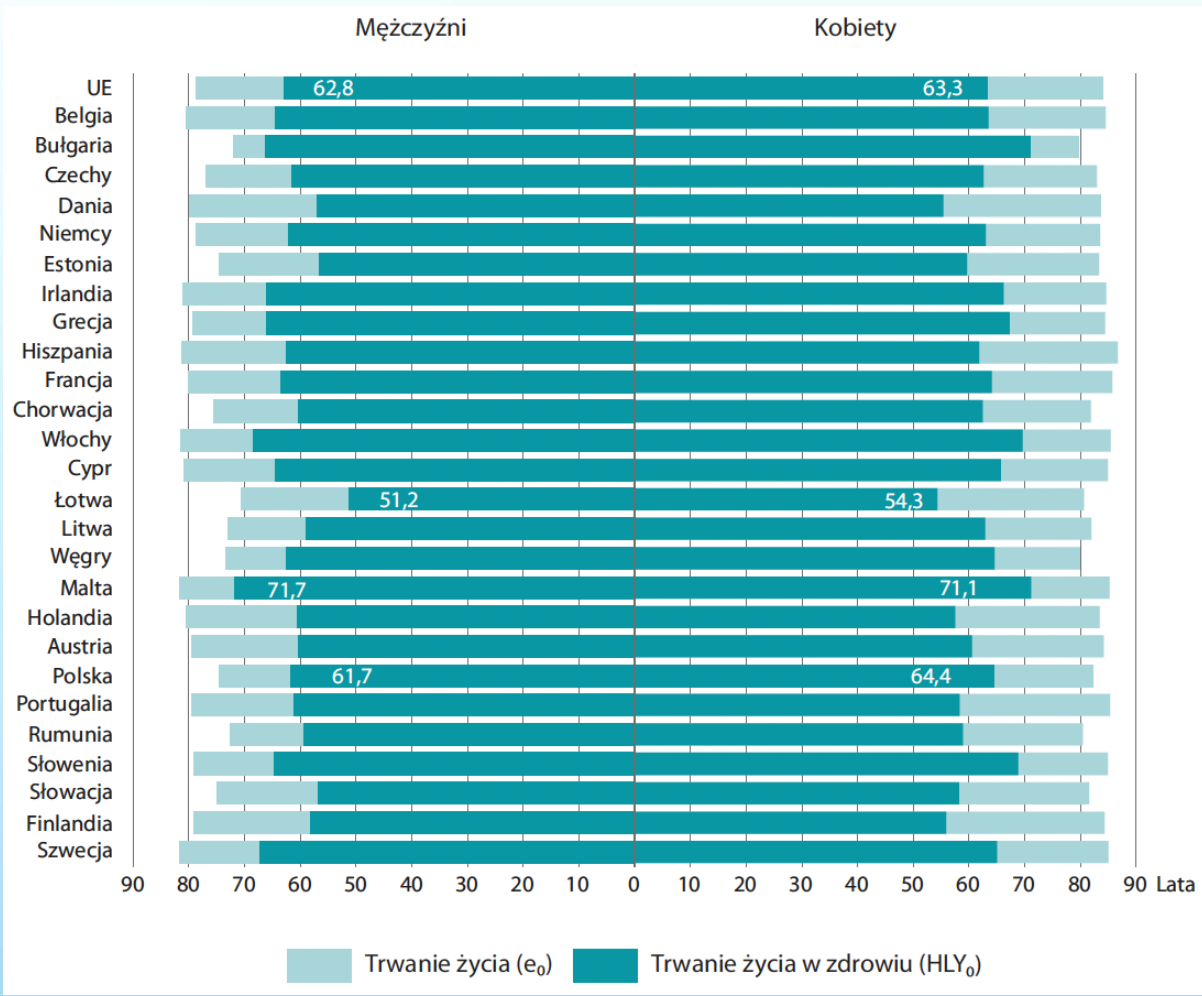
GUS, *Proгноza ludności na lata 2023–2060, 2023.*

Zgony według przyczyn w wybranych latach

Trwanie życia oraz trwanie życia w zdrowiu według płci w krajach Unii Europejskiej w 2023 r.

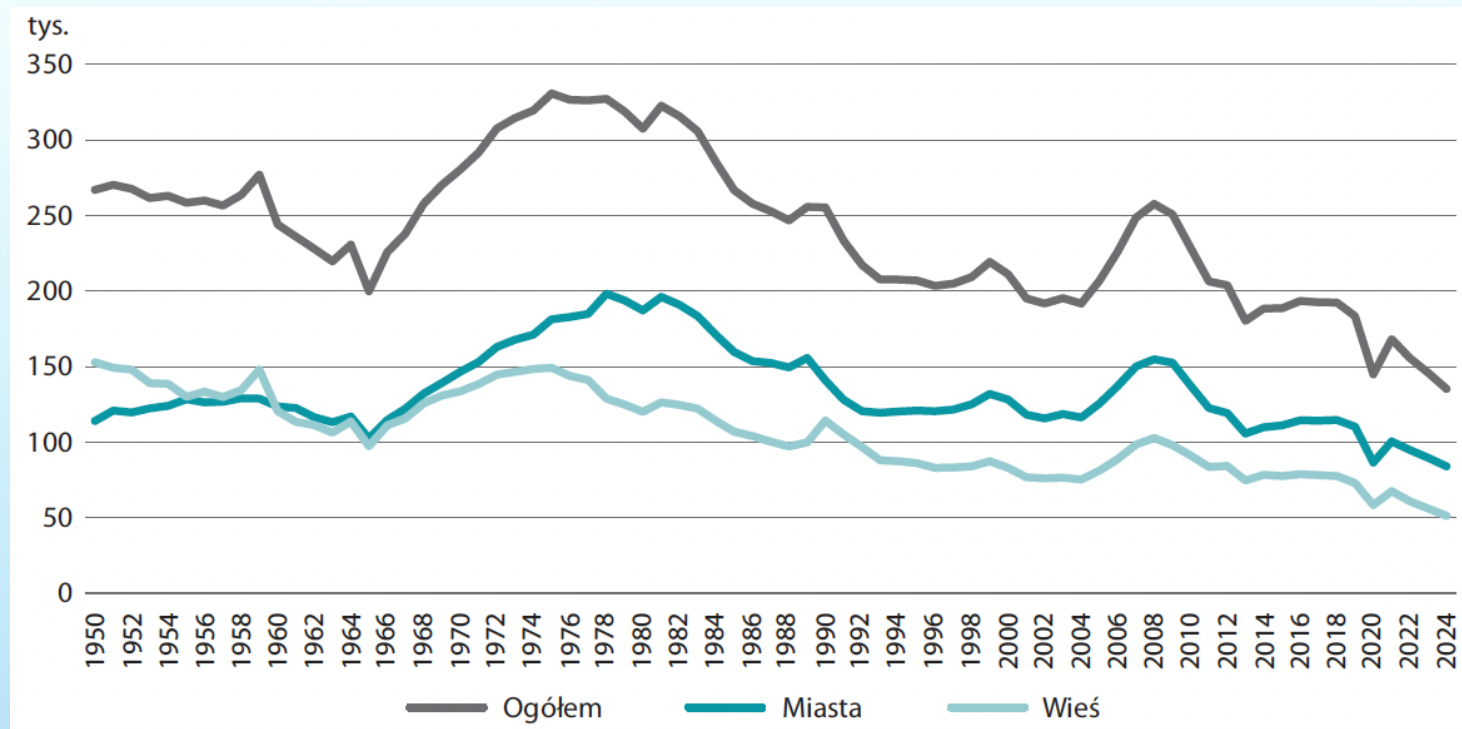

II KONFERENCJA

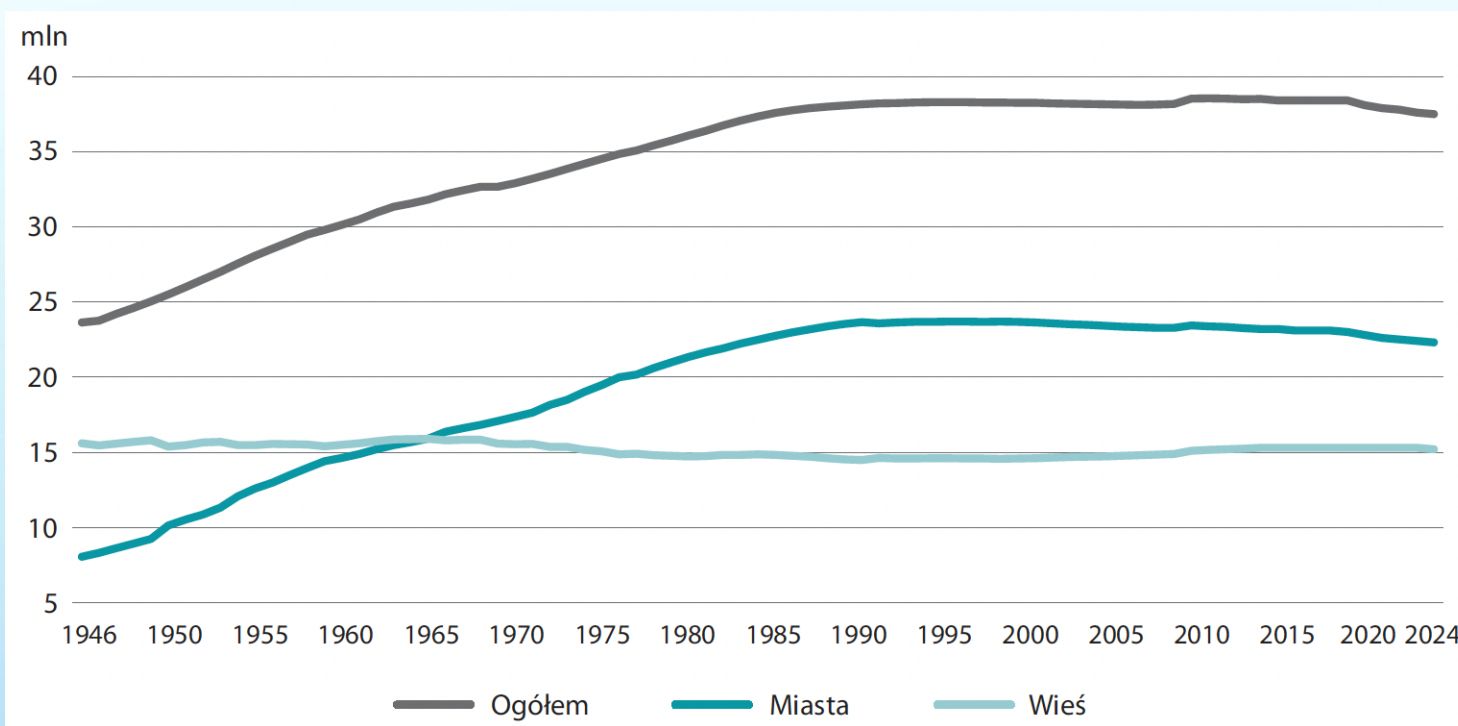

Małżeństwa zawarte latach 1950–2024

Ludność Polski w latach 1946-2024

Ludność w wybranych latach

Wyszczególnienie	Ludność w tysiącach (stan w dniu 31.12)					Średnioroczne tempo przyrostu (ubytku) ludności w %				
	1990	2000	2010	2023	2024	1990	2000	2010	2023	2024
Ogółem	38073,0	38254,0	38529,9	37636,5	37489,1	0,22	-0,02	0,08	-0,34	-0,39
Miasta	23546,0	23670,3	23429,1	22376,5	22276,0	0,69	-0,13	-0,06	-0,50	-0,45
Wieś	14527,0	14583,7	15100,8	15260,0	15213,1	-0,53	0,14	0,31	-0,11	-0,31

a) Dane zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników spisów powszechnych: dla lat 1990 i 2000 – NSP 2002, 2010 r. – NSP 2011, dla lat 2023 i 2024 – NSP 2021.

GUS, Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2024 roku, 2025

Prognoza ludności

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION PROJECTION^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2035	2040	2045	2050	2055	2060
O G Ó Ł E M w tys. T O T A L in thousands	36224	35259	34245	33200	32101	30926
mężczyźni males	17400	16927	16446	15957	15435	14870
kobiety females	18824	18331	17799	17243	16666	16056
W wieku przedprodukcyjnym Pre-working age	5666	5273	5180	5143	5051	4829
mężczyźni males	2911	2712	2664	2645	2598	2484
kobiety females	2754	2562	2516	2498	2453	2346
W wieku produkcyjnym Working age	20959	19871	18325	16869	15772	15103
mężczyźni males	11093	10642	9918	9123	8506	8092
kobiety females	9866	9229	8407	7746	7266	7011
W wieku poprodukcyjnym Post-working age	9600	10115	10740	11188	11278	10993
mężczyźni males	3396	3574	3864	4189	4332	4294
kobiety females	6204	6541	6876	6999	6946	6699

II KONFERENCJA

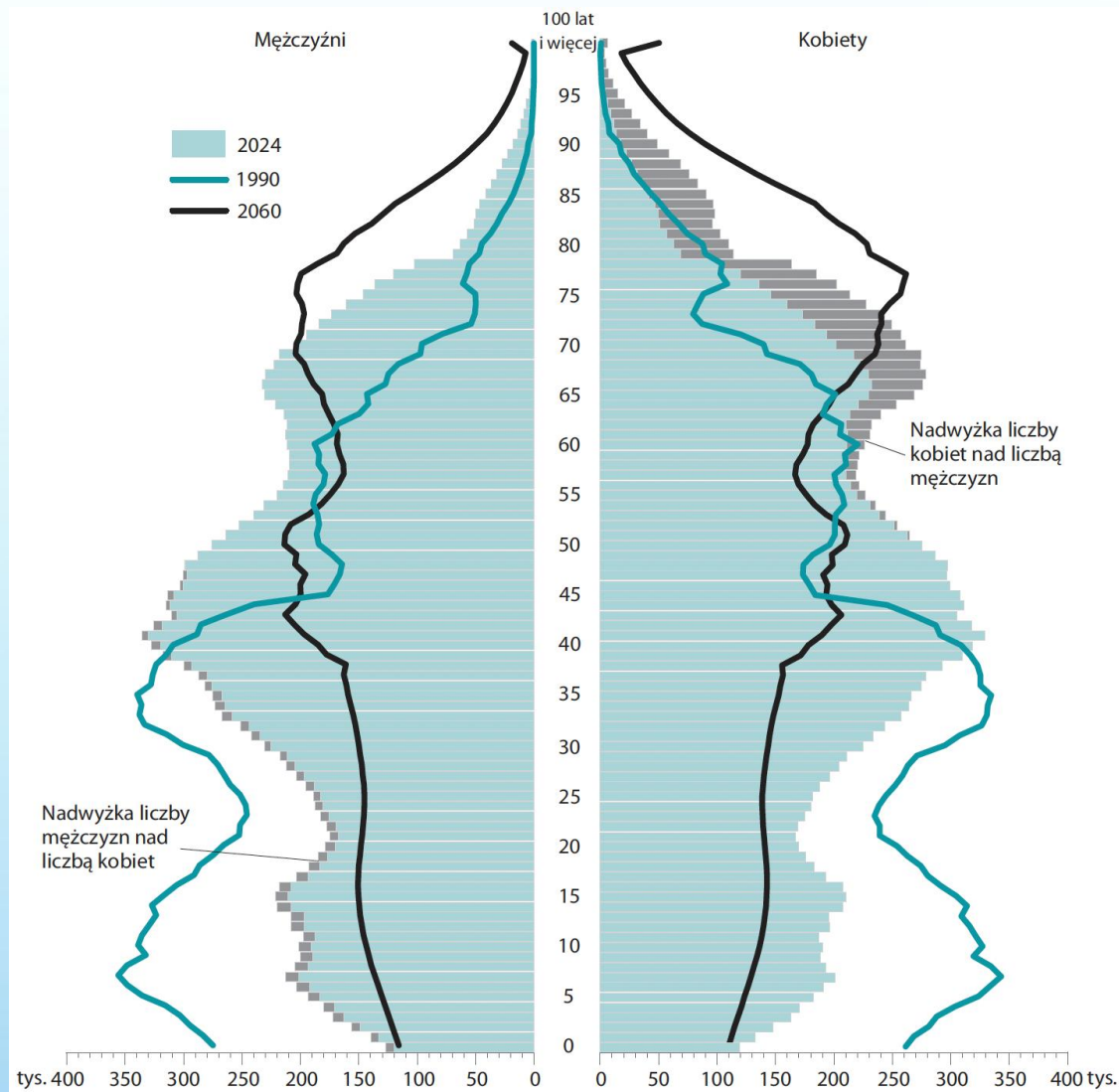

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

GUS, Mały Rocznik Statystyczny Polski 2025, 2025

Piramidy wieku ludności w latach 1990, 2024 i prognoza na 2060 rok

II KONFERENCJA

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

GUS, Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2024 roku, 2025

Starzejące się społeczeństwo – diagnoza i konsekwencje

- Zmiany struktury wiekowej społeczeństwa
- Skutki: **presja na system emerytalny, presja na ochronę zdrowia, luki (niedobory) na rynku pracy (3D), rosnące potrzeby opiekuńcze, izolacja społeczna osób starszych**

Dwa wymiary mobilności

Migracyjna (emigracja, imigracja, relokacje wewnętrzne)

Funkcjonalna (mobilność fizyczna osób starszych: transport, infrastruktura, dostępność usług)

- Jak mobilność wpływa na strukturę demograficzną regionów (odpływ młodych z mniejszych miast, starzenie się peryferii)?
- Imigracji jako częściowa odpowiedź na problemy demograficzne
- Bariery mobilności seniorów – transport publiczny, cyfryzacja, architektura miast

Prognozy demograficzne – przygotowanie na przyszłe konsekwencje zmian ludnościowych

Urbanistyka i infrastruktura:

- Tworzenie miast przyjaznych starzeniu się (ang. *age-friendly cities*)

Polityka publiczna:

- Rozwój polityki senioralnej na poziomie lokalnym i krajowym

Edukacja i społeczeństwo obywatelskie:

- Przeciwdziałanie stereotypom i egoizmowi – nauka solidarności międzypokoleniowej

Imigracja jako uzupełnienie luk demograficznych:

- Tworzenie systemu integracji cudzoziemców (język, edukacja, praca)
- Strategia zarządzania migracją ekonomiczną i opiekuńczą

Przykłady dobrych praktyk z kraju i zagranicy

Polska:

- Programy „Senior+”, lokalne inicjatywy samorządowe, "Aktywny Rodzic", czyli „babciowe”, Opieka 75+ i Korpus Wsparcia Seniorów, UTW, Ogólnopolska Karta Seniora

Zagranica:

- Holandia – wsie opiekuńcze
- Japonia – roboty opiekuńcze
- Skandynawia – inteligentne mieszkania dla seniorów

Przykłady dobrych praktyk z kraju

- Program „Mobilność osób z niepełnosprawnością”
- Fundusze Europejskie 75+ Care Programme („Program 75+ opieka”)
- Teleopieka dla seniorów
- Cyfrowe wsparcie seniorów – akcje edukacyjne
- SeniorApp+1 „Wspieraj Seniora”

Przykłady dobrych praktyk dla cudzoziemców

- Centra wsparcia / Integracji cudzoziemców
- Projekt „MOCOWIEC – Comprehensive Support Model for the Integration of Foreigners”
- Moves / przepisy o mobilności wewnątrz przedsiębiorstwa dla cudzoziemców
- Aktywności społeczne łączące seniorów i migrantów – np. projekt „Poland for Beginners and Advanced”

Obszary wymagające wzmocnienia

- Brak łatwego i taniego transportu „ostatniej mili” – tj. transport lokalny, do placówek usługowych, sklepów, urzędów
- Bariery językowe i informacyjne
- Niedostateczne uwzględnienie osób z ograniczoną mobilnością fizyczną lub potrzebami specjalnymi przy planowaniu infrastruktury miejskiej
- Brak skoordynowanego podejścia do łączenia potrzeb seniorów i cudzoziemców – np. starsi migranci mogą być pominięci w standardowych programach senioralnych

Podsumowanie

- Starzenie się społeczeństwa i mobilność to zjawiska powiązane – holistyczne podejście
- Myślenie długofalowe
- Zagrożenia demograficzne jako impuls do rozwoju nowoczesnej polityki społecznej i przestrzennej

Co można by rozważyć?

1. Subsidie lub darmowy transport lokalny
2. Inkluzyjna polityka transportu publicznego
3. Programy finansowe / granty lokalne
4. Transport wspierany / mobilność wspomagana
5. Lepsza infrastruktura fizyczna
6. Integracja intergeneracyjna i międzykulturowa
7. Mobilność cyfrowa / zdalny dostęp

Wojskowa
Akademia
Techniczna

CENTRUM WIEDZY O DOSTĘPNOŚCI DO TRANSPORTU
I MOBILNOŚCI OSÓB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH

65^{lat}

Dziękuję za uwagę

Mateusz Szast

II KONFERENCJA

Mobilność
osób o szczególnych
potrzebach

Warszawa, 21-22 października, 2025 r.